

הכי גרסינן ¹ ראשון¹ אומר עליו ברכת המזון –

Over the first, he recites *Birchas Hamozoin*

Overview

The ¹ cited the view of ר' יהודה that if a Friday afternoon meal was interrupted by the onset of שבת, the rule is (according to גירסא), he first recites ברהמ"ז on a cup of wine and he then makes קידוש on a second cup. תוספות explains why he prefers this גירסא over the first גירסא cited in the רשב"ם (which is our גירסא).

להפסיק והשני אומר עליו קידוש היום סמוך² לסעודת שבת -

He first recites ברהמ"ז on a כוס, in order to interrupt the Friday meal, and he says ולגירסא זו אתי שפיר הא דמשמע לעיל (דף ק,ב ושם) -

And according to this גירסא it is properly understood this which was previously implied -

דמפסיק לרבי יהודה³ בעקירת שלחן קודם קידוש -

that the term מפסיק (interrupts) which ר"י used, means removing the table before making קידוש -

לפי שהיו רגילין לעקור שלחן לפני ברכת המזון⁵ -

Since it was customary then, to remove the table before ברהמ"ז –

אבל ספרים דגרסי⁶ ראשון אומר עליו קידוש היום -

However, according to the texts which read, 'He recites the קידוש of the day (on the first cup) -

וטעמא שאינו יכול לטעום מכוס ברכת המזון בלא קידוש⁷ -

And the reason he begins with קידוש and not ברהמ"ז is because he cannot taste from the cup of ברהמ"ז without hearing קידוש first; according to this גירסא -

קשה מנא ליה לעיל דמפסיקין לרבי יהודה בעקירת שלחן קודם קידוש. -

There is this difficulty, from where did the גמרא previously derive that ר"י

¹ (רשב"ם in the לשון אחר and according to the עמוד א' on the bottom of the ר' יהודה view of תוספות).

² ברהמ"ז seems to be saying that he is not required to make קידוש immediately after ברהמ"ז, but rather he can wait until he is ready to eat סעודת שבת, but to make sure that the קידוש is made immediately before the סעודת שבת.

³ The ברייתא there (קא,א) stated, יהודה, דברי ר' יהודה, מפסיקין לשבתות דברי ר' יהודה.

⁴ See תוספות קא, ד"ה מפסיקין (TIE footnote # 2).

⁵ See תוספות there footnote # 5. The fact that ר"י states here that he recites ברהמ"ז on the first cup, this indicates that the interruption of the Friday afternoon meal was through עקירת שלחן and ברהמ"ז.

⁶ See קב,א here רשב"ם (on the bottom of ד"ה ה"ג ת"ר).

⁷ See 'Thinking it over'.

requires קידוש before⁸ עקירת השלחן –

תוספות responds to the רשב"ם:

והא דקתני בתוספתא דברכות⁹ אורחין שהיו מסובין אצל בעל הבית וקדש עליהן היום -
And this which it states in the תוספתא of ברכות, 'guests who were reclining by a homeowner and the onset of שבת came upon them -

עקרו עם חשיכה לבית המדרש חזרו ומזגו להם את הכוס אומר עליו קידוש דברי רבי יהודה -
They uprooted as it became dark to go to the ביהמ"ד, they returned and they diluted for them the cup of wine, he recited upon it the קידוש, this is the opinion of ר"י -

וברכת המזון לא מזכיר כלל¹⁰ -

But he does not mention ברהמ"ז at all -

היינו משום דמתחלה עשו ברכת המזון קודם יציאתם -

That is because they recited ברהמ"ז initially before they left -

לעשות הפסק בין סעודת חול לסעודת שבת ולכך נמי עשו עקירה¹¹ לבית המדרש:

In order to make a separation between the weekday meal and the שבת meal, and that is also why they uprooted and left to go to the ביהמ"ד.

Summary

According to יהודה ר' if שבת arrives during the Friday afternoon meal, first the tables are removed and ברהמ"ז is recited over a כוס, and afterwards קידוש is made before the שבת meal.

Thinking it over

explains why others are גורס that he first makes קידוש (since one cannot taste the כוס ברהמ"ז without קידוש).¹² Is this the same reason the רשב"ם offers or not?¹³

⁸ We see from the גמרא there that it assumes that according to יהודה ר', we require עקירת השלחן (see footnote # 4). However, if the first כוס is for קידוש, perhaps all they did was to be פורס מפה ומקדש, but not עקירת שלחן, since they are not 'bentching' at that time.

⁹ See רשב"ם on the bottom of ת"ר ה"ג ד"ה קב,א where he states that from the תוספתא in ה"ג it seems that we are גורס like the first גירסא that קידוש אומר עליו גירסא.

¹⁰ Seemingly this proves that the first thing they do is to make קידוש, but not ברהמ"ז as תוס' maintains.

¹¹ This 'עקירה' was for an additional emphasis that they are discontinuing the weekday meal.

¹² See footnote # 7.

¹³ See (footnote # 18. תוספות הרא"ש (הוצאת אופק).